

2021

Vervolgonderzoek Mentinkweg 13 Winterswijk-Corle

R.J.H. Schröder

Ecologisch Adviesbureau Schröder

30-11-2021

Rapportnummer 2109

Vervolgonderzoek Mentinkweg 13 Winterswijk-Corle

Vervolgonderzoek naar boerenzwaluw, huismus, kerkuil, vleermuizen en zwarte roodstaart i.k.v. de Wet Natuurbescherming

Rapportnummer 2109

R.J.H. Schröder

30 november 2021

Opdrachtgever:

H. Legters
Dahliastraat 17
7102 KA Winterswijk

Ecologisch Adviesbureau Schröder

Droppersweg 1
7108 BL Winterswijk-Woold
Tel: 0543-564336
E-mail: ecoadvies@planet.nl
l: www.ecologischadviesbureauschroder.nl

Colofon

© 2021 Ecologisch Adviesbureau Schröder, Winterswijk-Woold

<i>Tekst en samenstelling:</i>	R.J.H. Schröder.
<i>In opdracht van:</i>	H. Legters.
<i>Contactpersoon:</i>	H. Legters.
<i>Veldwerk:</i>	P.E.B. Leemreise en R.J.H. Schröder.
<i>Foto omslag:</i>	R.J.H. Schröder.
<i>Rechten:</i>	De inhoud van dit rapport (in het geheel of in delen) mag, behoudens H. Legters, zonder schriftelijke toestemming van Ecologisch Adviesbureau Schröder, niet door fotokopie, druk of andere middelen worden gereproduceerd.
<i>Bronvermelding:</i>	Citaten uit dit rapport zijn toegestaan met volledige bronvermelding: Schröder, 2021. Vervolgonderzoek Mentinkweg 13, Winterswijk-Corle.
<i>Wijze van citeren:</i>	Schröder, R.J.H., 2021. Vervolgonderzoek Mentinkweg 13, Winterswijk-Corle. Rapport 2109 - Ecologisch Adviesbureau Schröder, Winterswijk-Woold.

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Onderzoek	3
2.1 Methode	3
2.2 Resultaten	6
3. Wettelijke consequenties	8
4. Literatuur	9

1. Inleiding

Aanleiding

Aan de Mentinkweg 13 te Winterswijk-Corle heeft in 2021 door Ecologisch Adviesbureau Schröder (EAS) een quickscan flora- en faunaonderzoek plaatsgevonden in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) (Schröder, 2021). Deze quickscan was noodzakelijk in verband met ruimtelijke ontwikkelingen op het erf, waarbij de familie Legters de volgende wensen heeft:

1. Verbouwen van het achterhuis en de schoppe
2. Sloop van een vijftal schuren
3. (mogelijk) Verwijderen van groenvoorzieningen

De conclusies van de quickscan zijn de volgende:

1. Er dient vervolgonderzoek plaats te vinden naar de volgende soorten:
 - a. Broedvogels:
 - i. Boerenzwaluw
 - ii. Huismus
 - iii. Kerkuil
 - iv. Zwarte roodstaart
 - b. Ringslang (alleen indien de mestvaalt wordt afgebroken of verplaatst)
 - c. Vleermuizen
2. Voorafgaand aan de grond- en sloopwerkzaamheden dienen alle eventueel aanwezige bunzingen, hazelwormen, hermelijnen, kamsalamanders, konijnen, poelkickers, ringslangen, steenmarters en wezels gevangen te worden en elders te worden uitgezet of verjaagd te worden uit de te slopen en/of te verbouwen opstanden.
3. I.k.v. de gebiedenbescherming kan redelijkerwijze worden aangenomen dat er geen significant negatieve invloed is van de bouw van een nieuwe woning op het GNN en Natura-2000-gebied Korenburgerveen. Het concept erfplan zorgt juist voor een versterking van het landschap op lokaal niveau door de aanleg van meerdere houtige beplantingen.

Onderliggend rapport is de uitwerking van Ad 1. (m.u.v. ringslang: er blijkt toch geen mestvaalt in het plangebied aanwezig te zijn)

Doel

Huismussen, kerkuilen en vleermuizen zijn strikt beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Vogelrichtlijn), evenals de rust- en nestplaatsen van de huismus en kerkuil en de verblijfplaatsen van vleermuizen.

Boerenzwaluw en zwarte roodstaart zijn soorten waarvan de lokale populatie achteruit kan gaan indien geen aanvullende maatregelen getroffen worden. Nesten van deze beide soorten zijn jaarrond beschermd indien daar zwaarwegende ecologische redenen aan ten grondslag liggen. Het achteruitgaan van de lokale populaties is zo'n zwaarwegende reden.

Om de wettelijke consequenties van de voorgenomen werkzaamheden volledig in beeld te brengen is in de periode april-september 2021 vervolgonderzoek in het plangebied uitgevoerd naar de verspreiding van eventuele nestplaatsen van de boerenzwaluw, huismus, kerkuil en zwarte roodstaart en de verspreiding en functie van eventueel aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen.

Onderzoeksvragen

Het onderzoek is uitgevoerd om antwoord te kunnen geven op onderstaande onderzoeksvragen:

- *Bezetten vleermuizen een verblijfplaats in de te slopen schuren of het te verbouwen achterhuis of schoppe? Zo ja, welke soort of soorten bezetten dan een verblijfplaats, hoeveel dieren maken gebruik van de verblijfplaats(en) en welke functie* heeft de verblijfplaats voor de vleermuizen?*
- *Bezetten boerenzwaluwen, huismussen, kerkuilen en/of zwarte roodstaarten een nestplaats in de te slopen schuren of het te verbouwen achterhuis of schoppe? Zo ja, wat is de verspreiding van de nesten? (locatie en aantal).*

* Vleermuizen kunnen een verblijfplaats benutten als kraamkolonie, winterverblijfplaats, zomerverblijfplaats of paarverblijfplaats. Onderzoek cf. het Vleermuisprotocol op meerder momenten in het seizoen is nodig om inzicht te verkrijgen in deze verschillende functies.

2. Onderzoek

2.1 Methode

De gekozen onderzoeksmethode voor vleermuizen is afgestemd op het vleermuisprotocol 2017 (Netwerk Groene Bureaus, 2017). Het onderzoek naar huismus en kerkuil is afgestemd op de soortenstandaard huismus en soortenstandaard kerkuil (BIJ12, 2017). Het onderzoek naar boerenzwaluw en zwarte roodstaart is uitgevoerd conform de telrichtlijnen van Sovon (www.sovon.nl).

Vleermuizen

De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd met behulp van een Pettersson D240x batdetector. Dit apparaat zet de ultrasonische geluiden van vleermuizen om in voor mensen hoorbare tonen. Tevens kunnen de geluiden vertraagd (time-expansion) worden opgenomen voor analyse achteraf, omdat sommige soorten moeilijk te determineren zijn in het veld. Het gebruik van een Pettersson D240x batdetector is conform de voorwaarden voor materiaalgebruik vanuit het Vleermuisprotocol. Daarnaast is een warmtebeeldkijker van het type Pulsar Helion XP28 ingezet om het plangebied nog beter te kunnen overzien. De avondbezoeken in de kraamperiode hebben plaatsgevonden vanaf een half uur voor zonsondergang tot ruim anderhalf uur na zonsondergang. Het avondbezoek in de paarperiode is gestart vanaf een uur na zonsondergang. Het ochtendbezoek heeft plaatsgevonden vanaf ruim 2 uur tot voor zonsopkomst. De bezoeken zijn uitgevoerd door twee ervaren onderzoekers.

Voor het in beeld brengen van de betekenis van de bebouwing voor vleermuizen zijn vijf verschillende bezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht. De bezoeken in mei, juni en juli 2021 zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven, het bezoek in augustus voor paarverblijven en massawinterverblijfplaatsen en het bezoek in september is uitgevoerd voor het vaststellen van een paarverblijfplaats. De toegepaste onderzoeksmethode is gebaseerd op het vleermuisprotocol 2017. In onderstaande tabel worden de bezoekdata weergegeven.

bezoekdatum	tijdstip	Aantal onderzoekers	Doel	Weersomstandigheden
26-5-2021	22:00-0:00	2	Zomerverblijfplaatsen & kraamkolonies	Bewolkt, 19°C, droog (na regen), wind 1-2 Bft
11-6-2021	3:00-5:00	2	Zomerverblijfplaatsen & kraamkolonies	Bewolkt, 12°C, droog, windstil
11-7-2021	22:00-0:00	2	Zomerverblijfplaatsen & kraamkolonies	Bewolkt, 22°C, droog, windstil
27-8-2021	23:00 1:00	1	Paarverblijfplaatsen en massa winterverblijfplaats	Bewolkt, 17°C, droog, matige wind
30-9-2021	21:00-23:00	1	Paarverblijfplaatsen	Bewolkt, 13°C, droog, windstil

Tabel 1. Bezoekschema vleermuisonderzoek Mentinkweg 13 Winterswijk-Corle.

April 2021 was een extreem koude maand en de koudste april sinds 1986. De gemiddelde temperatuur komt uit op 6,7 graden tegen 9,9 graden normaal. Met 221 uur zon tegen 196 uur normaal was april een zonnige maand. Er viel 42 mm regen en dat is heel normaal. Met een gemiddelde temperatuur van 11,2 graden tegen 13,4 normaal was de maand mei de koudste meimaand sinds 2010. Er viel 103 millimeter regen gemiddeld over het land tegen 56 mm normaal en de zon scheen 199,6 uur tegen 219 uur normaal. Met een gemiddelde temperatuur van 18,2 graden tegen 16,2 graden normaal was het de warmste junimaand sinds het begin van de metingen in 1901. Opvallend is dat de afgelopen vijf jaar allemaal in de top-10 van warmste junimaanden staan. Het was, mede door flinke plensbuien, nat met 99 mm tegen 68 normaal. De zon scheen vaker dan normaal met 247 uur tegen 214 uur gebruikelijk. Na de warmste junimaand sinds 1901 was het weer in juli duidelijk anders, met een gemiddelde temperatuur van 18,0 °C tegen normaal 18,3 °C was de maand aan de koele kant.

Toch was het meteorologisch gezien een vrij normale maand met wisselvallig 'Hollands' zomerweer en een vrij vlak temperatuurverloop, zonder grote uitschieters naar boven of beneden (bron: www.weeronline.nl). Als gevolg van het koude voorjaar, is de start van het onderzoek naar eind mei verschoven.

Broedvogelonderzoek algemeen

Tijdens het veldwerk heeft de onderzoeker gebruik gemaakt van een verrekijker (Zeiss 10x40b).

In tabel 2 zijn de onderzoekdata opgenomen.

Datum	Tijdstip	# onderzoekers	Doel	Weersomstandigheden
30-04-2021	08:00-09:40	1	Territoria en bezette nesten huismus en zwarte roodstaart	7 °C, windkracht 1 Bft., 8/8 bewolkt en lichte regen
11-05-2021	08:00-08:45	1	Territoria en bezette nesten boerenzwaluw en huismus	7 °C, windkracht 3 Bft., 8/8 bewolkt droog
24-06-2021	08:00-08:30	1	Territoria en bezette nesten boerenzwaluw en zwarte roodstaart	13 °C, windkracht 2 Bft., 8/8 bewolkt droog

Tabel 2. Bezoekschema broedvogelonderzoek Mentinkweg 13 Winterswijk-Corle.

Hieronder is per soort de onderzoekmethodiek beschreven.

Boerenzwaluw

Richtlijnen:

- Twee bezoeken in de periode mei-juni
- Nesten vrijwel altijd op balken of richels in stal of schuur, zowel laag als hoog
- Hoogste aantal gelijktijdig bezette nesten aanhouden

Interpretatie:

- Hoogste aantal gelijktijdig bezette nesten aanhouden in periode 20 mei-30 juni.
- In overige gevallen (adult in broedbiotoop, paar in broedbiotoop, zang en/of balts): moeten er 2 waarnemingen zijn in de periode 15 mei t/m 30 juni en in totaal 3 waarnemingen in gehele periode

Huisumus

Richtlijnen en interpretatie:

Aangenomen kan worden dat er geen broedende huismussen aanwezig zijn als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond. Dit vervolgonderzoek is gebaseerd op de eerste onderzoeksmethode (2 bezoeken) omdat dat in een korter tijdsbestek kon worden uitgevoerd.

De inventarisatie heeft onder de volgende omstandigheden plaatsgevonden:

- a. Goede omstandigheden (b.v. geen regen, harde wind en/of kou)
- b. Op geluidsluwe momenten (bijvoorbeeld de zondagmorgen in stedelijk gebied)
- c. Op geschikte momenten op de dag (tussen 1 à 2 uur na zonsopkomst en 1 à 2 uur voor zonsondergang is de meeste activiteit waar te nemen, met een piek in de ochtend)
- d. Met een tussenperiode van minimaal 10 dagen.

Kerkuil

Richtlijnen en interpretatie:

De aanwezigheid van een nest van een kerkuil kan als volgt worden aangetoond (territoriumkartering BMP Sovon):

- Er is een bezet nest
- Er is minimaal één waarneming in de periode van 1 februari tot en met 31 augustus van:
 - een paar in broedbiotoop, of
 - territoriaal gedrag: een krijsende vogel. Dit kan hele jaar zijn, maar vooral februari en maart, of
 - bedelende jongen: dit is doorgaans vanaf juni.

Aangenomen kan worden dat er geen broedende kerkuilen in het gebied aanwezig zijn als tijdens gerichte veldbezoeken verspreid in de periode van begin februari tot en met half oktober geen aanwezigheid kan worden aangetoond. Overigens kan de kerkuil in zeer muizenrijke jaren broeden tot in december. De inventarisatie moet tijdens goede weersomstandigheden en in een geschikte biotoop plaatsvinden. De beste momenten om te inventariseren zijn 's avonds en 's nachts. De kerkuil reageert niet op het afspelen van de baltsroep op een geluidsrecorder. Daarnaast moet er overdag gezocht zijn naar sporen die de aanwezigheid van een nestplek aannemelijk maken, zoals braakballen of krijtstrepen. Ook moet er navraag gedaan zijn bij bewoners en bij kerkuilvrijwilligers (Stichting Kerkuilwerkgroep Nederland of kerkuilenwerkgroep van de Vogelwerkgroep Zuidoost-Achterhoek). Daarnaast wordt de site www.waarneming.nl geraadpleegd voor zogenaamde 'losse waarnemingen' van kerkuilen in de omgeving.

Zwarte roodstaart

Richtlijnen:

- Zingende mannetjes
- Nest indicatieve waarnemingen

De inventarisatie heeft onder de volgende omstandigheden plaatsgevonden:

- a. Goede omstandigheden (b.v. geen regen, harde wind en/of kou)
- b. In de vroege ochtend (1,5 uur voor tot 1,5 uur na zonsopgang)

Interpretatie:

- Minimaal 1 waarneming in de periode 20 april-10 juli

Aangenomen kan worden dat er geen broedende zwarte roodstaarten in het gebied aanwezig zijn als tijdens 2 gerichte veldbezoeken verspreid in de periode 20 april-10 juli geen aanwezigheid kan worden aangetoond.

2.2 Resultaten

Vleermuizen

In de loods ten oosten van de boerderij, is een zomerverblijfplaats van twee gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Tijdens het bezoek op 26 mei werd een uitvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen en op 11 juni werden twee zwermende gewone dwergvleermuizen waargenomen aan de oostzijde van de karloods. Tijdens de najaarsronden, kon geen paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vastgesteld worden.

Figuur 1. Zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis in loods Mentinkweg 13 Winterswijk-Corle (gele kader).

Broedvogelonderzoek algemeen

De resultaten van het onderzoek met betrekking tot de boerenzwaluw, huismus, kerkuil en zwarte roodstaart worden hieronder apart besproken.

Daarnaast zijn er op het erf de volgende broedvogels aangetroffen: bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, gaai, gekraagde roodstaart, groenling, heggemus, holenduif, houtduif, koolmees, merel, pimpelmees, putter, spreeuw, staartmees, vink, winterkoning, witte kwikstaart, zanglijster, zwarte kraai en zwartkop.

In de directe omgeving zijn bovendien de volgende soorten broedvogels waargenomen: boompieper, buizerd, fazant, fitis, geelgors, goudvink, grasmus, kleine bonte specht, koekoek, matkop, roodborst en sperwer.

Zowel de lijst van broedvogels op het erf als in de directe omgeving is aangevuld met waarnemingen die zijn verricht tijdens het veldbezoek van 24 maart 2021 (veldbezoek quickscan).

Boerenzwaluw

Alleen op 11 mei 2021 werden boerenzwaluwen waargenomen op het erf. Er werden 3 dieren waargenomen en zij leken de meeste binding te hebben met de schoppe. Ondanks gerichte zoekacties naar nesten in de schoppe en alle andere opstanden zijn deze niet aangetroffen. Overige waarnemingen van boerenzwaluwen ontbreken zodat kan worden geconcludeerd dat er in 2021 geen boerenzwaluwen hebben gebroed op het erf van de Mentinkweg 13.

Huismus

Op alle onderzoeksdata (24 maart, 30 april, 11 mei en 24 juni 2021) werden huismussen waargenomen op het erf. Het betrof waarnemingen van (zingende) mannetjes en vrouwtjes, paren, groepen en waarschijnlijke nestplaatsen (dieren die onder de dakpannen v.d. boerderij verdwenen). Als alle waarnemingen worden geïnterpreteerd dan blijkt dat er op het erf 5 broedparen huismus aanwezig waren in 2021, verdeeld over 2 broedplaatsen in de boerderij en 3 in de schoppe.

Kerkuil

Er zijn zowel tijdens het vleermuis- als ook het broedvogelonderzoek in 2021 geen aanwijzingen gevonden voor aanwezigheid van kerkuilen op het erf van de Mentinkweg 13 in Winterswijk-Corle.

Zwarte roodstaart

Er zijn zowel tijdens het vleermuis- als ook het broedvogelonderzoek in 2021 geen aanwijzingen gevonden voor aanwezigheid van zwarte roodstaarten op het erf van de Mentinkweg 13 in Winterswijk-Corle.

Overige soorten

Er zijn geen andere beschermde diersoorten (zoals steenmarter) in de te slopen of te verbouwen gebouwen vastgesteld.

3. Wettelijke consequenties

Vleermuizen

Vanwege de sloop en verbouw van bebouwing op een erf aan de Mentinkweg te Winterswijk, is het plangebied onderzocht op de functie als verblijfplaats voor vleermuizen. Om voorgenoemde functie te onderzoeken, is het plangebied meermaals bezocht door twee onderzoekers in de periode mei - september 2021. Het onderzoek is uitgevoerd conform de geldende richtlijnen/protocollen. De bezoeken zijn allen volledig en zonder problemen uitgevoerd, onder gunstige weersomstandigheden.

In de open loods op het erf is een zomerverblijfplaats van twee gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat de zomerverblijfplaats ook benut wordt als paarverblijfplaats. In de andere opstanden zijn geen vaste rust en/of verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Er zijn geen andere vleermuizen op het erf waargenomen, die enige verbondenheid toonden met de aanwezige bebouwing.

Omdat de loods met het zomerverblijf van gewone dwergvleermuis behouden blijft, vormen vleermuizen in het kader van de Wet natuurbescherming geen belemmering ten opzichte van de geplande werkzaamheden.

Ook de functie als foerageergebied wordt niet aangetast omdat de meeste begroeiing wordt gehandhaafd. In dit kader is vooral de oude eikenlaan van belang; deze blijft behouden. Ook wordt in het kader van een uit te voeren landschapsplan de hoeveelheid groen uitgebreid (o.a. nieuwe houtsingel). Ook in dat kader kan worden gesteld dat de functionaliteit van het erf aan de Mentinkweg 13 voor vleermuizen behouden blijft.

Huismus

Door de sloop van de boerderij en de schoppe zullen 5 nestplaatsen van huismus verdwijnen. Omdat huismussen jaarrond beschermde nesten hebben (categorie 2), dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag (i.c. Provincie Gelderland). Deze ontheffing dient gepaard te gaan met een nog op te stellen activiteitenplan. Daarin komt een beschrijving van alle stappen die nodig zijn voor een goed verloop van de geplande werkzaamheden in relatie tot mitigatie en compensatie voor de huismus.

Konijn

Konijnen staan op de vrijstellingslijst van de provincie Gelderland. Dat betekent dat zij niet beschermd zijn bij inrichtingswerkzaamheden zoals de sloop van bebouwing. Wel geldt de zorgplicht van de Wet natuurbescherming. De in het te slopen oude kippenhok aanwezige burcht blijft behouden. Indien het wenselijk is om deze alsnog onklaar te maken, dan wordt de burcht onder ecologische begeleiding afgegraven. Door met een minikraan de burcht voorzichtig open te graven zodat eventueel aanwezige dieren kunnen vluchten. Door de aanwezigheid van een erkend ecooloog kunnen deze graafwerkzaamheden met behulp van een steekschop worden gefinetuned. Door deze werkwijze te volgen wordt de kans op slachtoffers geminimaliseerd.

4. Literatuur

BIJ12, 2017. Kennisdocument Huismus, versie 1.0 (publicatienummer BIJ12-2017-009). BIJ12, Utrecht.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Kerkuil, versie 1.0 (publicatienummer BIJ12-2017-011). BIJ12, Utrecht.

Schröder, R.J.H., 2021. Quicksan Mentinkweg 13, Winterswijk-Corle. Rapport 2103 - Ecologisch Adviesbureau Schröder, Winterswijk-Woold.

Internet

- www.natuurindegemeente.nl/aandeslagmetdenatuurwet
- www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol 2017
- www.weeronline.nl

Ecologisch Adviesbureau
Schröder

Droppersweg 1

7108 BL Winterswijk-Woold

Tel: 06-10858730 of 0543-564336

E-mail : ecoadvies@planet.nl

Internet:

www.ecologischadviesbureauschroder.nl